

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 5625/2021
27.10.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић, Гордане Комненић, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Јелена Савић Николић, адвокат из ..., против тужене „UniCredit Bank Srbija“ АД Београд, чији је пуномоћник Младен Аврамовић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 11160/19 од 01.10.2020. године, у седници одржаној 27.10.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 11160/19 од 01.10.2020. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж 11160/19 од 01.10.2020. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 9973/18 од 03.06.2019. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев којим је тужилца тражила да се утврди да је апсолутно ништава одредба члана 9. став 9.1. тачка 2. Уговора о готовинском кредиту број ... од 26.06.2014. године, закљученог између тужиље као корисника кредита и тужене као даваоца кредита и да се тужена обавезе да тужилци на име стицања без основа плати и то: износ од 563,12 динара са законском затезном каматом од 06.07.2015. године до исплате и износ од 201,95 динара са законском затезном каматом од 05.07.2016. године до исплате.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилца да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 55.500,00 динара у року од 8 дана од дана пријема преписа ове пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 9973/18 од 03.06.2019. године, ставом првим изреке усвојен је тужбени захтев тужиље и утврђено да је апсолутно ништава одредба члана 9. став 9.1. тачка 2. Уговора о готовинском кредиту број ... од 26.06.2014. године, закљученог између тужиље као корисника кредита и тужене као даваоца кредита. Ставом другим изреке тужена је обавезана да тужилци на име стицања без основа плати и то: износ од 561,62 динара са законском затезном каматом од 06.07.2015. године до исплате и износ од 196,65 динара са законском затезном каматом од 05.07.2016. године до исплате. Ставом трећим изреке одбијен је тужбени захтев преко износа досуђених у ставу другом изреке па до тражених износа од још 1,50

динара и 5,30 динара са траженом каматом. Ставом четвртим изреке обавезана је тужена да тужили накнади трошкове парничног поступка од 56.020,00 динара са законском затезном каматом почев од дана наступања услова за извршење па до коначне исплате.

Пресудом Вишег суда у Београду Гж 11160/19 од 01.10.2020. године, ставом првим изреке одбијена је жалба тужене и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је на основу члана 404. став 2. тог закона одлучио као у ставу првом изреке.

Одлучујући о ревизији на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је као корисник кредита са туженом као даваоцем кредита закључила Уговор о готовинском кредиту од 26.06.2014. године, којим је тужили одобрен кредит (у износу од 175.000,00 динара са периодом враћања од 30 месеци). Одредбом члана 9. став 9.1. тачка 2. наведеног уговора тужила се обавезала да плаћа фиксну накнаду за праћење кредита на неплаћени износ главнице у висини од 0,50% годишње. У обрасцу понуде за наведени кредит у члану 3.3 утврђена је врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, а између осталог и накнада за одржавање кредита у висини од 0,50% фиксно. У обрасцу обавезних елемената уговора у члану 3.5 такође је предвиђена накнада за одржавање кредита која износи 0,50% фиксно, која је означена као накнада и други трошкови који падају на терет корисника кредита, те је у плану отплате кредита наведено да је дана 06.07.2015. године од тужиле као корисника кредита наплаћена накнада у висини од 0,50% од износа преосталог неплаћеног кредита што износи 563,12 динара, као и да је 05.07.2016. године наплаћена накнада у висини од 0,50% од преосталог неплаћеног износа кредита што износи 201,95 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, налазећи да је предметна одредба уговора о кредиту ништава јер је противна одредбама чланова 46, 47, 103 и 1065. ЗОО, будући да тужили, као кориснику није предочено уговорном одредбом нити у предуговорној фази на шта се ове накнаде односе, те у чему се састоје, колико износе и због чега се везују за одређени проценат од преосталог износа кредита, закључивши да тужила има право на враћање наплаћеног по ништавој одредби на основу чланова 104. став 1, 210. и 214.

ЗОО са законском затезном каматом од дана стицања с обзиром да је банка несавестан стицалац.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених судова засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО) уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила и закон не упућују на нешто друго и на ништавост се по члану 109. пази по службеној дужности.

Према одредби члана 1065. Закона о облигационим односима, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је прописана могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“, број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“, број 36/11 и 139/14), који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају с обзиром да је предметни уговор о кредиту закључен 26.06.2014. године.

Сходно томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је понуда банке садржала врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви – периоде у којима ће се мењати и начин измене, што је прописано у одредби члана 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Наведено обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на (између осталог) уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Службени гласник РС“, број 65/11) ближе су утврђени изглед и садржина образаца на

којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Према утврђеном чињеничном стању у понуди поводом предметног уговора о кредиту (образац 1Б-основни подаци о кредиту), у члану 3.3 утврђена је врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, а између осталог и накнада за одржавање кредита у висини од 0,50% фиксно, што одговара и садржини спорне уговорне одредбе којом се тужила као корисник кредита обавезала да даваоцу кредита плати фиксну накнаду за праћење кредита на неплаћени износ главнице од 0,50% годишње. Како је тужила, садржином наведене понуде у предуговорној фази (образац 1Б-основни подаци о кредиту), обавештена о врсти и висини накнаде која пада на њен терет, то банка није била у обавези да доказује структуру ове накнаде нити од чега се састоји, као и због чега је везана процентуално за преостали износ кредита, нити је таква уговорна одредба неодређена у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Наиме, исказивање ове накнаде за банкарску услугу (одржавање кредита) задовољава услов одређености уговорне обавезе (врста и висина/фиксна или променљива) и у смислу члана 50. Закона о облигационим односима. Имајући у виду наведено, у конкретном случају уговорна одредба којом се корисник кредита обавезује да плати банци фиксну накнаду за праћење кредита на неплаћени износ главнице у одређеном проценту није противна основним начелима облигационог права, нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга. Како предметна уговорна одредба није ништава, тужила неосновано потражује наплаћене новчане износе са законском затезном каматом на основу чланова 104. и 214. ЗОО.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу првом изреке.

Тужена је успела у поступку по ревизији, па јој на основу члана 165. став 2. у вези чланова 153. и 154. и 163. став 2 ЗПП припадају потребни трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина је одмерена на име тражених трошкова за састав одговора на тужбу и једног образложеног поднеска од стране адвоката у износу по 6.000,00 динара, заступања на два одржана рочишта по 7.500,00 динара и једном неодржаном рочишту 4.500,00 динара и састав жалбе 12.000,00 динара, као и 12.000,00 динара за састав ревизије од стране адвоката, све према Адвокатској тарифи важећој у време предузимања ових парничних радњи, док трошак судских такси није признат јер захтев није опредељен у смислу члана 163. став 2. ЗПП, због чега је у смислу одредбе члана 165. став 1. ЗПП одлучено као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић